

BAR EN BOOS IN BETHLEHEM

Overall viere christenen deze dagen de geboorte van Jezus als moment van nieuw begin, met een familiefeest, een luisterrijk diner en een echte kerstnachtdienst, veel kaarsen en soms ook wierook. Het goud verdwijnt dan ruim in de collecte zak en de mirre heeft iedereen vergeten.

In het niet zo heilige land – nergens zijn godsdiensten zo slaags geraakt met elkaar als daar - reppen christelijk bevlogen toeristen zich 'en masse' naar de geboortekerk in Bethlehem om op die heilige plaats te mijmeren - ja, over wat eigenlijk? Even verder is de vermaledijde Muur, die niks met veiligheid heeft te maken - althans dat vinden alle experts - maar alles met onderdrukking. Zien de kerstgangers dat wel of zijn ze alleen op zoek naar de 'dode' oude stenen van kerken en antiquiteiten en vergeten zij de 'levende stenen', namelijk de christenen die daar onderdrukt worden door de Israëlische bezettingsmacht?

Kijkt men wel eens naar de 'Tent of Nations' op een paar kilometers afstand van die geboortekerk, waar een eenzame Lutheraan, een protestant dus, wiens familie sedert 100 jaar - in elk geval voor 1948 - eigenaar is van zijn landgoed? Door de autoriteiten is hij in een uitputtingsslag verwickeld door vele dure administratieve en juridische procedures tegen de familie, steeds opnieuw. Ook praktisch maakt men hen het leven zuur: door vele 'roadblocks and flying checkpoints' wordt het steeds lastiger naar de Lutherse kerk te gaan in Bethlehem. Toch

houdt hij vol onder het motto: 'We refuse to be enemies'. Zoek het maar eens op via Google en de haren gaan recht overeind staan.

De oude beloften van 'uitverkoren volk' en 'beloofde land' gaan nooit boven gerechtigheid, zegt mij de bijbel. De bezetter moet zich schamen de Conventies van Genève met voeten te treden en wij in Nederland zouden eens moeten nadenken wat de geboorte van Jezus ons zegt als we onze plaats bepalen in dit lastige vraagstuk, waar meer wordt geschreeuwd dan geluisterd, meer wordt geoordeeld dan gebeden, meer wordt geschoten dan gehoopt.

Jezus' geboorte in Bethlehem zou nu, na 50 jaar bezetting, iets meer moeten betekenen voor onze vernederde broeders en zusters daar, onmenselijk samengepakt in 'check-points', beroofd van hun land, en voor hun gearresteerde kinderen - nu zo'n 800 in een Israëlische cel -, dan alleen een kaars in die nacht in onze kerken en kalkoen op het kerstdiner.

Een goede kerst!

*Kees Blok,
voorzitter Kairos Sabeel Nederland*

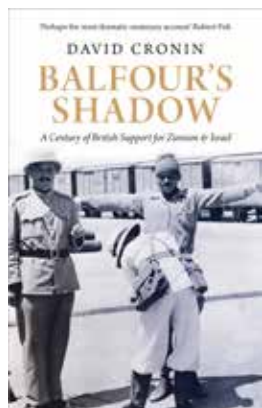
Op de foto: een mozaïek bij Tent of Nations, gemaakt door Palestijnse kinderen tijdens de Children Summer Camps

BALFOUR-VERKLARING: TOT OP DE DAG VAN VANDAAG

Op 2 november 1917 schreef de Britse Lord Balfour namens de toenmalige regering een brief aan Lord Rotschild. Later zou die bekend worden als de 'Balfour-declaration'. In deze verklaring wordt toegezegd dat de Britse regering zich zal inzetten voor een Joods thuisland in Palestina, waarbij 'niets zal worden gedaan dat een belemmering kan zijn voor de burgerlijke en godsdienstige rechten van de bestaande niet-Joodse gemeenschappen.'

Op 3 november 2017 hielden Kairos-Sabeel en DocP in Den Haag een bijeenkomst over de effecten van deze verklaring tot vandaag de dag toe. Hoofdspreker was David Cronin, een Ierse journalist die recent een boek publiceerde over de Balfour-verklaring. Naast hem spraken geschiedenisdocente Hettie Oudelaar, van Kairos-Sabeel, en Erik Ader, zoon van een verzetsman uit de Tweede Wereldoorlog die vele honderden joden redde.

Cronin vertelde over de achterliggende motieven van deze verklaring. Balfour, een verklaarde antisemiet, zag de Joden graag uit Europa vertrekken. Maar in de zware strijd van de Eerste Wereldoorlog wilde hij voorkomen dat de joodse leiders hun heil zouden zoeken bij de Duitsers of de Russen. De enige joodse minister in de toenmalige Britse regering was fel gekant tegen de verklaring, die hij zag als een giftig mengsel van godsdienst en nationalisme.

In de jaren tot de Palestijnse deling heeft Groot-Brittannië vervolgens alles gedaan wat tot op de dag van vandaag wordt voortgezet: etnische zuivering, 'preventieve detentie' zonder proces, nachtelijke invallen bij onschuldige burgers, collectieve straffen, grootschalige huisverwoesting en bewapenen van joodse strijdgroepen tegen de 'Arabieren'. Later werd het land een zeer belangrijke wapenleverancier van Israël. In recente jaren was de rol van premier en later 'vredesgezant' Blair uiterst dubieus.

Hettie Oudelaar vertelde hoe zij in haar lessen en met ontwikkeling van goed lesmateriaal probeert het gesprek op school goed te voeren. Daarvoor schreef ook de vorige Uitweg. Haar teksten zijn te vinden op de website Kairos-Sabeel.nl.

Erik Ader vertelde van zijn moeizame zoektocht naar de geschiedenis van het bos, dat uit dank voor zijn vader is geplant op verwoeste Palestijnse dorpen. En hoe hij een even groot aantal bomen heeft geplant in Palestina via de olijfbroomcampagne.

Belangrijk om deze geschiedenis en de doorwerking naar vandaag te kennen, zeker nu de Nederlandse media hieraan geen enkele aandacht hebben gegeven.

Jan van der Kolk

ONTVANGEN EN STEUNEN

Iedere keer als ik een berichtje in Uitweg plaats, ben ik benieuwd of er reacties zijn in de vorm van een bijdrage. De respons is meestal erg gering. Als ik u echter een mailtje stuur, dan reageert U massaal, waarvoor dank.

Wij hebben dit jaar veel uitgaven kunnen doen. Wij steunen Sabeel, enerzijds financieel, maar anderzijds ook in de vorm van bezoek aan hun congres, wat hen bemoedigt. Verder hebben wij bijgedragen aan een bijeenkomst van The Rights Forum naar aanleiding van '50 jaar bezetting', aan een bijeenkomst van DocP over '100 jaar Balfour-verklaring' en hebben wij onze eigen inspiratiedag gehouden op 23 september. Daar werd de Nederlandse vertaling van 'Chosen' van Walter Brueggeman gepresenteerd - een vertaling die door Kairos-Sabeel mogelijk werd gemaakt. Uw geld wordt dus goed besteed en is ook nog steeds welkom. Heeft u nog niet gedoneerd, dan kunt u uw donatie overmaken naar NL33 INGB 0003 2762 80 ten name van Kairos-Sabeel.

Hans van Alphen, penningmeester
hjvanalphen@planet.nl

IONA: 'NIET LANGER ZWIJGEN'.

De Internationale Iona-Communititeit heeft onlangs een belangrijke boodschap geformuleerd over Israël-Palestina. Zo'n tekst geeft moed en doet ons hopen dat ook Nederlandse christenen zo'n tekst op hun naam gaan schrijven. Hieronder volgt een korte inleiding, verder verwijzen we naar onze website.

Iona: een nieuwe bondgenoot?

'De Iona-Communititeit heeft een langdurende verplichting van gebed, protest en actief engagement van vele van haar leden op zich genomen, als het gaat om het zoeken naar vrede en gerechtigheid in Israël en Palestina. Wij geloven dat de vrede voor Israëliërs en Palestijnen alleen mogelijk is door een einde te maken aan de 'machtsfactor van kolonisten', een project van de staat Israël. In plaats daarvan denken wij aan de verwezenlijking van gelijke rechten voor iedereen, ongeacht welke religieuze of etnische achtergrond en identiteit dan ook, over geheel historisch Palestina'. Aldus het begin van deze wereldwijde verspreide verklaring.

Vervolgens komt er een opsomming van de Kairos-documenten die de Iona-Communititeit volledig heeft ondersteund: 2009, 2012 en 2015, met als titel: 'Wij kunnen niet langer zwijgen. Het is tijd voor een profetisch woord van geloof. Het is tijd om tot actie te komen'.

De verklaring geeft in enkele zinnen aan hoe de huidige strategie van Israël werkt ten nadele van de Palestijnen én hoe de internationale instanties geen enkele grip krijgen op de politiek van Israël. Daarna vragen de schrijvers van de verklaring om het geweldloos ondersteunen van de BDS-beweging. Zij halen daarbij de rol aan die BDS (boycot, desinvesteren en sancties) heeft gespeeld in het beëindigen van de apartheid in Zuid-Afrika.

'Deze vorm van actievoeren kan voor ieder in relatie tot onze joodse en christelijke vrienden, problemen veroorzaken. We worden wellicht vals beschuldigd van antisemitis-

me. Desondanks blijven wij geloven dat we geroepen zijn tot kostbaar discipelschap, ondanks de kwetsbaarheid van ons eigen bestaan als getuige van Gods gerechtigheid en liefde.'

De volledige Engelse tekst vindt u op Kairos-Sabeel.nl.

Marijke Egelie-Smulders

HARTVERSCHEUREND

Kairos-Sabeel is lid van de Palestijnse Kinderrechtencoalitie. In deze coalitie werkt een aantal organisaties samen om bij politiek en samenleving aandacht te vragen voor de hartverscheurende omstandigheden die vaak minderjarige kinderen treffen. Nachtelijke arrestaties, verhoor zonder familie of advocaat in een voor hen vreemde taal, eenzame opsluiting, onthouding van voedsel of water en van toiletbezoek enzovoort. Per jaar komen zulke arrestaties, meestal bij nacht en ontij, meer dan 1000 keer voor. Soms zijn ze ook deel van 'training' van militairen: 'hoe jaag ik burgers schrik aan'.

Onder meer gate48, een organisatie van kritische Israëli's in Nederland, en Palestine Link, een authentiek en onafhankelijk geluid van Palestijnen in Nederland, zijn lid. Regelmatig wordt aandacht van politici gevraagd.

Zo waren vertegenwoordigers van de coalitie begin november op bezoek bij Tweede Kamerleden van Groen Links en D66. Kamerleden komen pas in actie als er concrete aandacht in de media is en als er een mogelijkheid is om parlementaire vragen te stellen, maar dat is vaak weer gekoppeld aan media-aandacht. En de Tweede Kamer sprak er al vaak over, met ook 'podium' voor de bekende hard-line verdedigers van alles wat de bezetter doet. Maar het blijft noodzakelijk om politici goed te informeren en hen te blijven stimuleren om aandacht te vragen voor de schrijnende situaties van kinderen die opgroeien onder de bezetting.

Ghada Zeidan

IN DE MARGE GEBEURT HET

Janneke Stegeman schreef een uitdagend essay, Alles moet anders! Bevrijdingstheologie voor witte Nederlanders. Haar werkwijze is radicaal en verfrissend. Radicaal: theologie kijkt voor haar over zondagse grenzen heen. Verfrissend: haar taal is ook buiten de kerk te snappen.

Radicaal is haar afwijzing van het beperken van de theologie tot een zondagse kerkelijke praktijk, gescheiden van wat zich in stad en land feitelijk afspeelt. Oftewel: alle theologie is contextueel. Met andere woorden: de kritisch blik is gericht op ons eigen bestaan en functies. Op onze rollen die we als man of vrouw vervullen, de machtsposities

die we innemen enzovoort. Deze theologie is niet afstandelijk en neutraal, maar focust op het onderkennen van onze blinde vlekken. Zij gaat over de vragen die in onze dagelijkse actualiteit spelen of zij gaat nergens over.

Stegemans taalgebruik is seculier, ook voor niet kerkelijk betrokken mensen toegankelijk; dat werkt verfrissend. Een Palestijns theoloog verzuchtte eens 'bevrijd ons van deze theologie'. Hij doelde daarmee op een theologie die door onder andere christenzionisten gebezigd wordt: de bijbelteksten worden los van de toenmalige en actuele contexten gelezen en tot massieve eeuwige waarheden omgevormd. Bevrijdingstheologie verlangt ook dat de bijbel bevrijd wordt; in de woorden van Stegeman: 'Het is traditie in ontwikkeling (...) De Bijbel en haar interpretatie is een doorgaand project en geen gestold eindproduct'. Vragen over macht en belangen worden aan de teksten en de voortgaande tradities gesteld. Conflicten worden niet geschuwd; bevrijding uit knellende banden gaat niet zonder schuring.

Daarnaast voert Stegeman als belangrijk gegeven de lichamelijke op. Je ervaringen met je lichaam, met seksualiteit en gender doen ertoe. Voor bevrijdingstheologie is lichamelijke van belang omdat op grond daarvan mensen worden beoordeeld, buitengesloten, genegeerd, of juist opgehemeld en bewonderd. De huidige discussies rond seksueel misbruik en de positie van homo's in kerkelijke kringen toont aan dat die bevrijdingsarbeid nog lang niet af is. Tot slot een belangrijke notie aan het eind van het eerste hoofdstuk: 'Het doel (van de bevrijdingstheologie, dH) is

niet dat wij, die al in het centrum staan, de deuren open zetten, zodat de anderen er ook bij kunnen. De theologie van bevrijding vindt plaats in de marge. Het ideaal is dat wij ons naar de marge bewegen, luisteren, leren en getransformeerd worden'. Aanbevolen!

Jan den Hertog

IDEEËN VOOR 2018?

Dit nummer van Uitweg heeft een driedubbele oplage. Een van onze donateurs wil graag al haar gemeenteleden laten kennismaken met Uitweg en natuurlijk vooral met de zaak waar we voor staan: de stem van Palestijnse christenen laten horen in het zoeken naar gerechtigheid, vrede en verzoening voor Palestina en Israël. De 160.000 Palestijnse christenen laten op allerlei manieren van zich horen. Uitweg vertelt daarover en over activiteiten waar we in Nederland aan (mee)werken. Zo vertaalden we het boekje Chosen? van Walter Brueggemann in het Nederlands en organiseerden er een dag omheen. We steunden de vraag van Palestijnen 'Kom en zie (ons!)' met een brief aan de Nederlandse kerken: kom niet als toerist, maar als pelgrim, bezoek niet de dode stenen, maar de levende!

Idee 1: wilt u ook Uitweg verspreiden in uw kerkgemeenschap? Laat ons voor 7 februari weten hoeveel. De volgende Uitweg verschijnt vlak voor Pasen.

Idee 2: werkt uw kerkgemeenschap met het boekje van Walter Brueggemann, Uitverkoren volk? Achterin staat een goede opzet voor vier avonden gesprek. Geef uw ervaringen aan ons door en vooral goede werkvormen en wij schrijven erover.

Idee 3: soms vragen lezers: 'Kunnen we Uitweg ook digitaal krijgen?' Dat kan, extra (om door te sturen bijvoorbeeld) of in plaats van de papieren versie.

Ons emailadres: uitwegkairossabeel@gmail.com

Het bestuur van Kairos-Sabeel en de redactie van Uitweg wensen u een kerstfeest vol licht dat inspireert en daardoor veel goede voorname (zie pagina 1!) voor 2018 - en natuurlijk gewoon: alle goeds!

Rien Wattel

